

Socijalna povelja

pregled

Evropska Socijalna Povelja

Ugovor Vijeća Evrope koji štiti ljudska prava

Evropska socijalna povelja (dalje u tekstu “Povelja”) propisuje prava i slobode i uspostavlja mehanizam nadzora koji će garantirati njihovo poštivanje od strane država ugovornica. Nedavno je izvršena njena revizija, a revidirana Evropska socijalna povelja iz 1996, koja je stupila na snagu 1999. godine, postupno zamjenjuje dokument iz 1961.

Tabela na stranicama 8 i 9 dana u prilogu prikazuje **zemlje koje su potpisale i ratificirale Povelju.**

Prava koja garantira Povelja

Prava koja garantira ova Povelja odnose se na sve pojedince u njihovom svakodnevnom životu:

→ Stanovanje:

- pristup odgovarajućem i priuštivom stanovanju;
- smanjenje broja beskućnika; politiku stanovanja usmjeriti prema svim kategorijama u nepovoljnom položaju;
- postupci za ograničenje deložacije;
- ravnopravnost u korištenju socijalnog smještaja za nedržavljanke;
- izgradnja stambenih jedinica i stambene povlastice u skladu sa potrebama obitelji.

→ Zdravstvo:

- dostupne i djelotvorne institucije zdravstvene zaštite za cjelokupno stanovništvo;
- politika sprječavanja bolesti sa, posebno, garancijama zdravog okoliša;
- eliminacija profesionalnih rizika sa ciljem osiguranja zdravlja i sigurnosti na radu je predviđena zakonom i u praksi garantirana;
- zaštita materinstva

→ **Obrazovanje:**

- besplatno osnovno i srednjoškolsko obrazovanje;
- besplatne i djelotvorne usluge stručnog usmjeravanja;
- pristup početnom obrazovanju (opšte i stručno srednjoškolsko obrazovanje), univerzitetsko i izvan univerzitetsko visoko obrazovanje, stručno obrazovanje, uključujući trajno obrazovanje;
- posebne mjere za nastanjene strance;
- integracija djece sa invaliditetom u redovno školovanje;
- pristup obrazovanju i stručnom obrazovanju za osobe sa invaliditetom.

→ **Zapošljavanje:**

- zabrana prisilnog rada;
- zabrana zapošljavanja djece mlađe od 15 godina;
- posebni uslovi rada za osobe u dobi od 15-18 godina;
- pravo na zarađivanje za život u slobodno izabranoj profesiji;
- socijalna i ekonomska politika kreirana da osigura punu zaposlenost;
- pravični uvjeti rada u odnosu na plaću i radno vrijeme;
- zaštita od seksualnog i psihičkog uznemiravanja;
- sloboda osnivanja sindikata i organizacija poslodavaca u cilju zaštite ekonomskih i socijalnih interesa; sloboda pojedinca da pristupi ili ne pristupi tim organizacijama ;
- promicanje zajedničkih konsultacija, kolektivnog pregovaranja, pomirenja i dobrovoljne arbitraže;
- zaštita u slučaju otpuštanja;
- pravo na štrajk;
- pristup radu za osobe sa invaliditetom.

→ **Pravna i socijalna zaštita:**

- pravni status djeteta;
- postupanje prema maloljetnim delikventima;
- zaštita od lošeg postupanja i zlostavljanja;
- zabrana svih oblika iskorištavanja (seksualnog i ostalih);
- pravna zaštita porodice (ravnopravnost bračnih partnera u njihovoj zajednici i prema djeci, zaštita djece u slučaju raspada obitelji);
- pravo na socijalnu sigurnost, socijalnu zaštitu i socijalne službe;
- pravo na zaštitu od siromaštva i socijalne isključenosti;

- briga o djeci;
- posebne mjere za potrebe starijih osoba.

→ **Kretanje osoba:**

- pravo na spajanje obitelji;
- pravo državljana da napuste svoju zemlju;
- proceduralna zaštita u slučaju protjerivanja;
- pojednostavljenje formalnosti za useljenje.

→ **Ne-diskriminacija:**

- pravo žena i muškaraca na jednak tretman i jednake mogućnosti kod zapošljavanja;
- garancije svim domaćim i stranim državljanima koji zakonito borave i/ili rade u zemlji da se sva prava sadržana u Povelji primjenjuju bez obzira na rasu, spol, dob, boju kože, jezik, vjeru, mišljenje, nacionalno i socijalno porijeklo, zdravstveno stanje ili pripadnost nacionalnoj manjini;
- zabrana diskriminacije na osnovu porodičnih obaveza;
- pravo osoba sa invaliditetom na socijalno uključivanje i sudjelovanje u životu zajednice.

Zemlje članice Evrope i potpisnice - Evropske socijalne povelje Situacija na dan 03/03/2010

Zemlje članice	Potpis	Ratifikacija	Prihvatanje procedure kolektivnih žalbi
Albanija	21/09/98	14/11/02	
Andora	04/11/00	12/11/04	
Armenija	18/10/01	21/01/04	
Austrija	07/05/99	29/10/69	
Azerbejdžan	18/10/01	02/09/04	
Belgija	03/05/96	02/03/04	23/06/03
Bosna i Hercegovina	11/05/04	07/10/08	
Bugarska	21/09/98	07/06/00	07/06/00
Hrvatska	06/11/09	26/02/03	26/02/03
Kipar	03/05/96	27/09/00	06/08/96
Češka Republika	04/11/00	03/11/99	
Danska	03/05/96	03/03/65	
Estonija	04/05/98	11/09/00	
Finska	03/05/96	21/08/02	X
Francuska	03/05/96	07/05/99	07/05/99
Gruzija	30/06/00	22/08/05	
Njemačka	29/06/07	27/01/65	
Grčka	03/05/96	06/08/84	18/06/98
Mađarska	07/10/04	20/04/09	
Island	04/11/98	15/01/76	
Irska	04/11/00	04/11/00	04/11/00
Italija	03/05/96	05/07/99	03/11/97
Latvija	29/05/07	31/01/02	

Lichtenštajn	09/10/91		
Litvanija	08/09/97	29/06/01	
Luksemburg	11/02/98	10/10/91	
Malta	27/07/05	27/07/05	
Moldavija	03/11/98	08/11/01	
Monaco	05/10/04		
Črna Gora	22/03/05	03/03/10	
Nizozemska	23/01/04	03/05/06	03/05/06
Norveška	07/05/01	07/05/01	20/03/97
Poljska	25/10/05	25/06/97	
Portugal	03/05/96	30/05/02	20/03/98
Rumunjska	14/05/97	07/05/99	
Ruska Federacija	14/09/00	16/10/09	
Saint-Marin	18/10/01		
Srbija	22/03/05	14/09/09	
Slovačka Republika	18/11/99	23/04/09	
Slovenija	11/10/97	07/05/99	07/05/99
Španjolska	23/10/00	06/05/80	
Švedska	03/05/96	29/05/98	29/05/98
Švicarska	06/05/76		
«Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija»	27/05/09	31/03/05	
Turska	06/10/04	27/06/07	
Ukrajina	07/05/99	21/12/06	
Velika Britanija	07/11/97	11/07/62	
Broj država 47	2 + 45 = 47	13 + 30 = 43	14

Datumi **napisani masnim slovima** odgovaraju datumima potpisivanja odnosno ratifikacije Povelje 1961. godine; ostali datumi odgovaraju datumima potpisivanja odnosno ratifikacije revidirane Povelje iz 1996. godine

* Države čija je ratifikacija potrebna da bi Protokol sa amandmanima iz 1991. godine stupio na snagu. U praksi, prema odluci koju je donio Ministarski komitet, ovaj se Protokol već sada primjenjuje.

* Države koje su priznale pravo domaćim NVO da ulažu žalbe protiv nje.

Evropski komitet za socijalna prava

Evropski komitet za socijalna prava (dalje u tekstu “**Komitet**”) provjerava poštuju li zemlje obaveze koje su sadržane u Povelji. Njegovih petnaest neovisnih i nepristranih članova bira Komitet ministara Vijeća Evrope na period od šest godina, sa mogućnošću ponovnog izbora na još jedan mandat.

Komitet utvrđuje da li su domaći zakon i praksa zemalja potpisnica u skladu sa Poveljom (Članak 24 Povelje, izmjenjem **Protokolom iz Torina** 1991. god)

→ Postupak nadzora na osnovu državnog izvještaja

Svake godine zemlje potpisnice podnose **izvještaj** koji pokazuje kako primjenjuju Povelju u zakonu i u praksi. Svaki izvještaj se odnosi na neke od **usvojenih odredbi** Povelje.

Komitet razmatra izvještaje i donosi odluku da li je u dotičnoj zemlji situacija u skladu sa Poveljom. Odluke komiteta, nazivaju se “**zaključci**”, a objavljuju se svake godine.

Ukoliko neka država ne poduzme radnje u skladu sa odlukom Komiteta, tako da dođe do odstupanja od Povelje, Komitet toj državi upućuje **preporuku**, tražeći da promjeni stanje u zakonodavstvu i/ili praksi. Rad Komiteta ministara priprema **Odbor vlada kojeg** čine predstavnici vlada zemalja potpisnica Povelje, uz pomoć posmatrača koji predstavljaju evropske organizacije poslodavaca i sindikate .

→ Postupak kolektivne žalbe

U skladu sa protokolom koji je otvoren za potpisivanje 1995. godine, a stupio na snagu 1998. godine, žalbe na kršenje Povelje se mogu uložiti Evropskom komitetu za socijalna prava.

Organizacije koje imaju pravo ulaganja žalbe

– za sve države koje su usvojile proceduru:

1. ETUC, BUSINESSEUROPE i IOE¹;
2. Nevladine organizacije (NVO) koje imaju status konsultanata u Vijeću Evrope, a koje se nalaze na popisu koje je u ovu svrhu načinio Odbor vlada ;
3. Organizacije poslodavaca i sindikati u dotičnoj zemlji;

– za države koje su pristale na tu mogućnost:

4. Domaće NVO.

Žalbeni predmet mora sadržavati slijedeće informacije:

- a. naziv i kontaktne informacije za organizaciju koja podnosi žalbu;
- b. dokaz da osoba koja podnosi i potpisuje žalbu ima pravo zastupati organizaciju kod ulaganja žalbe;
- c. država protiv koje se žalba ulaže;
- d. odredbe Povelje koje su navodno prekršene;
- e. predmetna materija žalbe, odnosno stavka(e) u odnosu na koje dotična država navodno nije ispoštovala Povelju, zajedno sa relevantnim argumentima praćenim odgovarajućom dokumentacijom.

Žalba se mora se napisati na engleskom ili francuskom jeziku u slučaju organizacija navedenih pod kategorijom 1 i 2 gore. U slučaju ostalih (kategorije 3 i 4), može se pisati na službenom jeziku, odnosno jednom od službenih jezika dotične države.

Komitet razmatra žalbu i, ako su zadovoljeni formalni uslovi, proglašava je prihvatljivom.

Nakon što se žalba proglasi prihvatljivom, pokreće se pismena procedura, gdje strane razmjenjuju pisma. Komitet može odlučiti da održi javnu raspravu.

1. ETUC: Konfederacija evropskih sindikata (European Trade Union Confederation), BUSINESSEUROPE: bivši UNICE i OIE: Međunarodna organizacija poslodavaca (International Organisation of Employers).

Komitet potom donosi odluku o osnovanosti žalbe, koju prosljeđuje zainteresiranim stranama i Komitetu ministara u formi **izvještaja**, koji se objavljuje u roku od četiri mjeseca od upućivanja.

I na kraju, Komitet ministara usvaja **rezoluciju**. Ako je potrebno, Komitet preporučuje dotičnoj državi da poduzme određene mjere kako bi se stanje uskladilo sa Poveljom.

Učinak primjene Povelje u različitim državama

Kao rezultat mehanizma nadzora, države unose mnoge izmjene svog zakonodavstva i/ili prakse kako bi stanje uskladile sa Poveljom. Detalji o tim rezultatima (i tekućim dešavanjima) opisani su u informativnim biltenima za svaku zemlju koji su dostupni na internetu.

→ Gdje se može naći više informacija o Povelji

- web stranica Povelje na **www.coe.int/socialcharter** sadrži, posebno, sve nacionalne izvještaje i činjenice o svakoj zemlji pojedinačno;
- **baza podataka** Povelje, kojoj se može pristupiti online ili preko CD roma, omogućava lako pronalaženje informacija o praksi Evropskog komiteta za socijalna prava;
- “**Sabrani tekstovi**” sadrže sve osnovne tekstove;
- **zbirna bibliografija** se redovno ažurira.

Evropska socijalna povelja

Bosnian version

**Department of the European Social Charter
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F – 67075 Strasbourg Cedex
social.charter@coe.int**